

PERSOONSGEGEVENS VERWERKEN VOOR VERKIEZINGSDOELEINDEN: BASISBEGINSELEN OM DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER VAN BURGERS TE EERBIEDIGEN BIJ HET VERSTUREN VAN GEPERSONALISEERDE VERKIEZINGSPROPAGANDA

I. CONTEXT

Politieke partijen en kandidaten die opkomen bij verkiezingen leven bij de gratie van de kiezer. Naambekendheid en daaraan verbonden populariteit zijn onontbeerlijk voor de politieke rentabiliteit.

Om die te verwerven of te vergroten gebruiken politieke partijen en kandidaten in de aanloop van verkiezingen soms persoonsgegevens van burgers (naam, adres,...). Aan de hand van die persoonsgegevens wordt dan een geïndividualiseerde boodschap naar de burgers gestuurd. De boodschap, of de auteur ervan, moet de betrokkene gunstig (laten) stemmen bij een nakende stembuslag.

Indien politieke partijen of kandidaten tijdens hun verkiezingscampagne gebruik maken van persoonsgegevens, moet de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)* worden nageleefd. Die beschermt de persoonlijke levenssfeer van de burger bij de verwerking van persoonsgegevens. Deze verordening wordt hierna "AVG" genoemd.

Afhankelijk van de herkomst van de persoonsgegevens die worden gebruikt (bijvoorbeeld deze afkomstig van de kiezerslijsten of de personenlijsten uit het bevolkingsregister, zie hierna) wordt de verwerking bijkomend onderworpen aan andere, meer specifieke wetgeving.

Ook het medium waarmee de electorale boodschap de bestemming bereikt, bepaalt bijkomende wettelijke voorwaarden waaraan de verwerking moet voldoen. Het versturen van politieke reclame via e-mail bijvoorbeeld wordt verder in de nota besproken.

Aan de hand van voorbeelden wordt aangeduid welke verwerkingen van persoonsgegevens voor verkiezingspropaganda nu toelaatbaar zijn of niet.

II. CONCRETISERING VAN EEN AANTAL RECHTEN EN PLICHTEN UIT DE AVG BIJ HET GEBRUIK VAN PERSOONSGEGEVENS VOOR VERKIEZINGSDOELEINDEN IN HET ALGEMEEN

Finaliteit

Onderhavige nota betreft hier specifiek het gebruik van persoonsgegevens voor verkiezingsdoeleinden. Meer bepaald gaat het om het voeren van kiespropaganda door middel van boodschappen en berichten gericht aan burgers op basis van hun persoonsgegevens, in de hoop het resultaat van de politieke partij of haar kandidaten op de verkiezingsdag op gunstige wijze te beïnvloeden.

Vaak betreft het een politieke boodschap die de kiesgerechtigde burger op naam en adres ontvangt via de gewone post. Dergelijke brieven zijn soms voorzien van een voorgedrukt etiket, wat erop wijst dat het noodzakelijkerwijze uit een bestaand bestand met persoonsgegevens komt.

Soms gaat het ook over een e-mail, een sms-bericht, een telefoongesprek of een andere middel, gericht op het informeren, of het uitlokken van een reactie, van de betrokkene.

Dergelijke acties voor electorale doeleinden, gericht op individuele personen vallen onder de brede definitie van het begrip "direct marketing". De inhoud van dit laatste begrip is inderdaad ruim: het kan commerciële reclame betreffen, maar het kunnen ook politieke of andere boodschappen zijn.

Uit overweging 30 van de door de AVG ingetrokken Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, bleek reeds dat de promotie van de activiteiten van verenigingen en stichtingen, bijvoorbeeld van politieke aard, onder dit begrip vallen. Prospectie betreft dus niet enkel de commerciële marketing, maar eveneens prospectie die wordt gevoerd voor politieke doeleinden.

De AVG zelf bevat geen definitie van dit begrip. De AVG erkent in overweging 47 wel dat: *“De verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van direct marketing kan worden beschouwd als uitgevoerd met het oog op een gerechtvaardigd belang”*.

Dit betekent dus dat een verwerking die noodzakelijk is voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van een politieke partij of kandidaat a priori rechtmatig is, mits de belangen of de rechten en vrijheden van de betrokkene niet zwaarder doorwegen.

Bij deze afweging houdt de verwerkingsverantwoordelijke onder andere rekening met de aard van de persoonsgegevens, het doel van de verwerking, of de betrokkene in dienst is of lid is van de verwerkingsverantwoordelijke (bv. de betrokkene bezit een lidkaart bij de politieke partij die hem aanschrijft), of de betrokkene op het tijdstip en in het kader van de verzameling van de persoonsgegevens redelijkerwijs mag verwachten dat de verwerking met dat doel kan plaatsvinden (zo mogen bv. de gegevens van de kiezerslijsten en de personenlijsten uit het bevolkingsregister in principe worden gebruikt als een rechtmatige gegevensbron voor het voeren van politieke prospectie in de aanloop van verkiezingen op grond van de toepasselijke kieswetgeving en de wetgeving op de bevolkingsregisters, wat maakt dat dergelijk verwerking enigszins voorzienbaar is voor de betrokkene).

Politieke partijen en kandidaten bij een verkiezing kunnen echter in de verleiding komen om persoonsgegevens te gebruiken uit andere verwerkingen, waarvan het basisdoeleinde niet overeenstemt met verkiezingspropaganda. Dat geldt zowel voor bestanden uit de openbare sector (zoals het Rijksregister, gegevens uit personeelsbestanden van ambtenaren, een OCMW cliëntenlijst, gegevens bekomen in de uitoefening van een schepenamtb ...) als uit de private sector (klantenbestanden van een bedrijf, ledenlijsten van verenigingen,...).

De verdere verwerking van persoonsgegevens voor andere doeleinden dan die waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld, is echter enkel toegestaan indien die verdere verwerking verenigbaar is met de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld, zulks rekening houdend met het verband tussen de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld en de doeleinden van de voorgenomen verdere verwerking, het kader waarin de persoonsgegevens zijn verzameld, de mogelijke gevolgen van de voorgenomen verdere verwerking voor de betrokkene en het bestaan van passende waarborgen. Een verenigbaar doeleinde is bv. een doeleinde dat de betrokkene kan voorzien of dat op grond van een wetsbepaling als verenigbaar kan worden beschouwd.

In die optiek is het dus niet toegelaten om persoonsgegevens die zich in voornoemde bestanden bevinden te hergebruiken voor verkiezingspropaganda. In die gevallen is de verwerking van persoonsgegevens strijdig met de oorspronkelijke finaliteit, wat strafbaar is onder artikel 83 (5) van de AVG.

Politieke partijen en kandidaten schenden het finaliteitsprincipe ook als ze een "openbare bron" gebruiken om persoonsgegevens te verzamelen en die vervolgens te gebruiken voor publicitaire doeleinden. Het gaat bijvoorbeeld om geboortekaartjes, huwelijksaankondigingen, discussiefora op het internet, enzovoort.

Zij gaan er daarbij soms ten onrechte van uit dat de AVG niet moet worden toegepast op dergelijke openbaar gepubliceerde gegevens, omdat de betrokken persoon die persoonsgegevens zelf bekend heeft gemaakt, dan wel omdat de openbaarheid ervan wettelijk verplicht is. De AVG geldt echter ook voor gegevens die openbaar gemaakt zijn door de betrokkene en voor gegevens in registers die volgens de wet openbaar moeten zijn. Het finaliteitsprincipe moet dus ook hier worden nageleefd. De betrokken

personen maken de gegevens immers steeds openbaar in het kader van een welbepaalde doeleinde, dat in principe vreemd is aan marktverkenning.

Bij wijze van voorbeeld mogen persoonsgegevens van burgers die bekomen werden in de uitoefening van een schepenambt niet opnieuw gebruikt worden voor de organisatie van een kiescampagne. Het gaat dan om oneigenlijk gebruik van informatie die men rechtmatig verkregen heeft bij het uitoefenen van een schepenambt.

Dergelijk gebruik van persoonsgegevens is niet alleen ongeoorloofd vanwege het principe van doelbinding maar verstoort bovendien de gelijkheid tussen de politieke partijen en de gelijkheid tussen de kandidaten. De wetgeving beoogt alle kandidaten op een gelijke voet te behandelen door hen toegang te geven tot dezelfde gegevens, namelijk die van de kiezerslijsten (zie hierna). Het kan dan ook niet dat sommige kandidaten gebruik maken van gegevens van burgers die ze hebben bekomen in de uitoefening van een schepenambt om hen aan te schrijven voor electorale doelen, laat staan dat zij deze burgers in dit schrijven mogen wijzen op een eventuele dienst verleend bij het uitoefenen van dat ambt, daarbij suggererend dat er van hen nu een tegenprestatie wordt verwacht in het stemhokje.

Wanneer de betrokkene echter zijn toestemming heeft gegeven of wanneer de verwerking gebaseerd is op een wettelijke bepaling die in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel vormt voor met name het waarborgen van belangrijke doelstellingen van algemeen belang, heeft de verwerkingsverantwoordelijke wel de mogelijkheid de persoonsgegevens verder te verwerken voor andere doeleinden, ongeacht of dat verenigbaar is met de oorspronkelijke doeleinden. In ieder geval dient ervoor te worden gezorgd dat de betrokkene dan wordt geïnformeerd over dergelijke andere doeleinden en over zijn rechten.

Rechtmatigheid

Toestemming

Gewone persoonsgegevens (persoonsgegevens die niet bedoeld zijn in artikelen 9 en 10 van de AVG) verwerken voor electorale direct marketing is toegelaten als de verwerkingsverantwoordelijke de ondubbelzinnige toestemming heeft van de betrokkene. De toestemming moet vrijwillig gegeven worden en voor de specifieke verwerking. De toestemming moet ook op informatie berusten en de betrokkene moet aanvaarden dat zijn persoonsgegevens worden verwerkt voor dat doeleinde. Toestemming dient te worden gegeven door middel van een duidelijke actieve handeling, bijvoorbeeld een schriftelijke verklaring, ook met elektronische middelen, of een mondelinge verklaring, waaruit blijkt dat de betrokkene vrijelijk, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig met de verwerking van zijn persoonsgegevens instemt.

Prevalerende gerechtvaardigde belangen

Het verwerken van gewone persoonsgegevens voor verkiezingspropaganda is eveneens toegelaten, ook als de ondubbelzinnige toestemming van de betrokkene ontbreekt, als de verwerkingsverantwoordelijke kan aantonen dat er gerechtvaardigde belangen zijn bij de verwerking. Deze belangen moeten dan wel opwegen tegen de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen.

De verwerking kan bijvoorbeeld gerechtvaardigd zijn als een brief wordt verstuurd op basis van persoonsgegevens uit de kiezerslijsten of uit de personenlijsten uit het bevolkingsregister. Het gebruik van deze geëigende gegevensbronnen voor politieke propagandadoeleinden wordt verder in de nota uitgediept.

De belangen en de grondrechten van de betrokkene kunnen zwaarder wegen dan het belang van de verwerkingsverantwoordelijke wanneer persoonsgegevens worden verwerkt in omstandigheden waarin de betrokkenen redelijkerwijs geen verdere verwerking (meer) verwachten (bv. het gebruik van de kiezerslijsten op het einde van de legislatuur waarvoor ze werden verkregen).

Uitdrukkelijke toestemming

Voor doeleinden van politieke propaganda kunnen de "gevoelige gegevens" uit artikel 9 van de AVG van belang zijn. Dit zijn onder andere persoonsgegevens waaruit blijken:

- ras of etnische afkomst;
- politieke opvattingen;
- religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen;
- het lidmaatschap van een vakbond.

De verwerking van deze gevoelige persoonsgegevens is principieel verboden tenzij de betrokkene uitdrukkelijk heeft ingestemd met een dergelijke verwerking. Een gegeven toestemming kan altijd door de betrokkene worden ingetrokken. Alvorens de betrokkene zijn toestemming geeft, wordt hij van die mogelijkheid in kennis gesteld. Het intrekken van de toestemming moet voor de betrokkene even eenvoudig zijn als het geven ervan was.

Politieke ledenlijst/sympathisantenlijst

De verwerking van deze gevoelige persoonsgegevens is evenmin verboden:

- wanneer de verwerking wordt verricht door een stichting, een vereniging of een andere instantie zonder winstoogmerk die op politiek, levensbeschouwelijk, godsdienstig of vakbondsgebied werkzaam is;
- in het kader van haar gerechtvaardigde activiteiten en met passende waarborgen;
- mits de verwerking uitsluitend betrekking heeft op de leden of de voormalige leden van de instantie of op personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contacten met haar onderhouden;
- en de persoonsgegevens niet zonder de toestemming van de betrokkenen buiten die instantie worden verstrekt.

Dit betekent concreet dat een politieke partij de gegevens van haar eigen (gewezen) leden en sympathisanten mag verwerken, hoewel daaruit hun politieke opvattingen blijkt. De eigen ledenlijsten mogen dus gebruikt worden voor verkiezingsdoeleinden, ook zonder de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen. Deze verwerking kan immers beschouwd worden als behorend tot hun normale verwachtingen en in functie van hun lidmaatschap (deze verwerking is met andere woorden verenigbaar).

De gevoelige gegevens mogen buiten de instantie niet worden doorgegeven zonder de toestemming van de betrokkene. Zo kunnen de gegevens in verband met het lidmaatschap van een vakvereniging niet worden overgemaakt voor politieke propagandoelken, zelfs als de instantie verwant is met een bepaalde politieke partij, tenzij de instantie die de verwerking wil uitvoeren uitdrukkelijke toestemming heeft van de betrokkene.

Persoonsgegevens die kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt

De verwerking van deze gevoelige persoonsgegevens is ook niet verboden indien het betrekking heeft op persoonsgegevens die kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt. Denk hier bijvoorbeeld aan een persoon die zich verkiesbaar stelt voor een politiek ambt en hiertoe met zijn politieke opvattingen naar buiten treedt. Dit zijn nog steeds bijzondere categorieën van persoonsgegevens, maar omdat de betrokkene de persoonsgegevens zelf duidelijk openbaar heeft gemaakt ontsnappen ze aan het principieel verwerkingsverbod.

Zwaarwegend algemeen belang

De verwerking van deze gevoelige persoonsgegevens is ten slotte evenmin verboden als de verwerking noodzakelijk is om redenen van een zwaarwegend algemeen belang, op grond van wetgeving, waarbij de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen

worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene.

De AVG stelt in overweging 56 in dat verband *“Als het bij verkiezingsactiviteiten voor de goede werking van de democratie in een lidstaat vereist is dat politieke partijen persoonsgegevens over de politieke opvattingen van personen verzamelen, kan de verwerking van zulke gegevens op grond van een algemeen belang worden toegestaan, mits er passende waarborgen worden vastgesteld”*.

Kwaliteit

Omdat persoonsgegevens na verloop van tijd minder nauwkeurig worden (kiezers verhuizen, overlijden, worden uit het kiesrecht ontzet,...), voldoen de persoonsgegevens niet langer aan het beginsel van juistheid van de verwerkte gegevens, tenzij de politieke partij of kandidaat de gegevensverwerking actualiseert. Onnauwkeurige of onvolledige gegevens moeten dan ook zo spoedig mogelijk worden gecorrigeerd of aangevuld, zo niet moeten ze worden gewist. Bovendien mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is om de doeleinden te verwezenlijken waarvoor de gegevens worden verkregen of verder worden verwerkt.

Uitbesteding

Het kan zijn dat een politieke partij of een kandidaat beroep doet op een verwerker voor de uitvoering van een mailing in het kader van zijn verkiezingscampagne. Teneinde te waarborgen dat met betrekking tot de verwerking die door de verwerker ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke wordt verricht, aan de voorschriften van de AVG wordt voldaan, mag de verwerkingsverantwoordelijke alleen een beroep doen op verwerkers die voldoende garanties bieden, met name op het gebied van deskundigheid, betrouwbaarheid en middelen, om ervoor te zorgen dat de technische en organisatorische maatregelen beantwoorden aan de voorschriften van de AVG, mede wat de beveiliging van de verwerking betreft.

Veiligheid

De verwerkingsverantwoordelijke moet ervoor zorgen dat de toegang tot de gegevens en de verwerkingsmogelijkheden beperkt blijven tot de personen die ze daadwerkelijk nodig hebben om hun taken uit te kunnen oefenen, te weten de administratieve voorbereiding en uitvoering van de verkiezingspubliciteit. Passende maatregelen zijn bijvoorbeeld paswoordbeveiliging of toegangsregister, het fysiek afgrenzen van de plaats waar het bestand zich bevindt of waar de geautomatiseerde verwerking geraadpleegd kan worden, etc...

Recht op informatie

De politieke partij of de kandidaat zijn in principe wettelijk verplicht om de aangeschreven persoon bepaalde informatie te bezorgen over de verwerking indien zij persoonsgegevens over de betrokkene verzamelen bij de betrokkene zelf of via een andere bron.

Voor de betrokkene dient het immers transparant te zijn dat zijn persoonsgegevens worden verwerkt of zullen worden verwerkt, door wie dit gebeurt (een welbepaalde politieke partij of een welbepaalde kandidaat), waarom dit gebeurt (verkiezingsdoeleinden), op basis van welke wettelijke grondslag dit gebeurt (bv. de toestemming van betrokkene, de kieswetgeving, de wetgeving op het bevolkingsregister...), alsook verdere informatie om te zorgen voor een behoorlijke en transparante verwerking t.o.v. de betrokkene, zoals de periode gedurende dewelke de persoonsgegevens zullen worden opgeslagen, de oorsprong van de gegevens (bv. de kiezerslijsten) en over zijn rechten daarbij (bv. het recht om een eerder verleende toestemming in te trekken, het recht op bezwaar inzake direct marketing,...) etc....

Recht op inzage

Een betrokkene heeft het recht om de persoonsgegevens die over hem zijn verzameld in te zien zodat hij zich van de verwerking op de hoogte kan stellen en de rechtmatigheid ervan kan controleren. Bij

een inzageverzoek moet de verwerkingsverantwoordelijke de betrokkene tevens in kennis stellen van informatie over de verwerking die grotendeels overeenstemt met de informatie die hem normaal moet worden verschaft naar aanleiding van het verzamelen of het verkrijgen van de persoonsgegevens.

Wie een politiek bericht verstuurt, kan dus verplicht worden om de betrokkene toegang tot zijn eigen persoonsgegevens te geven en bepaalde inlichtingen te verschaffen over de persoonsgegevens die werden gebruikt, zoals de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt (electorale doeleinden), de oorsprong van de gegevens op basis waarvan de verzending geschiedde (bv. de kiezerslijsten), de rechtsgrond voor de verzending (bv. de kieswetgeving), welke gegevens concreet worden bijgehouden, indien mogelijk hoe lang zij worden bewaard, wie de persoonsgegevens ontvangt, en de rechten die de betrokkene kan doen gelden op de verwerking.

Recht op bezwaar

Wanneer persoonsgegevens ten behoeve van direct marketing worden verwerkt, heeft de betrokkene te allen tijde het recht bezwaar te maken tegen de verwerking van hem betreffende persoonsgegevens voor dergelijke marketing, met inbegrip van profilering die betrekking heeft op direct marketing.

Hoger werd reeds gesteld dat het begrip direct marketing niet enkel betrekking heeft op commerciële marktverkenning, maar ook op de verkenning door verenigingen en stichtingen van politieke aard, zoals politieke partijen.

De verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van direct marketing kan worden beschouwd als uitgevoerd met het oog op een gerechtvaardigd belang en mogen dus a priori op basis van deze grondslag worden verwerkt.

Wanneer de betrokkene echter bezwaar maakt tegen de verwerking ten behoeve van politieke direct marketing, mogen zijn persoonsgegevens niet meer voor deze doeleinden verwerkt worden en moet de verwerking derhalve worden gestaakt.

Het bedoelde recht wordt uiterlijk op het moment van het eerste contact met de betrokkene uitdrukkelijk onder de aandacht van de betrokkene gebracht en duidelijk en gescheiden van enige andere informatie weergegeven.

Een politieke partij of voorgedragen kandidaat bij verkiezingen mag derhalve electorale campagne voeren en daarbij persoonsgegevens gebruiken om de burger persoonlijk een verkiezingsbrief of politieke boodschap toe te sturen, mits aan de betrokken burger de mogelijkheid wordt geboden zonder opgave van redenen bezwaar te maken tegen die verwerking.

III. HET GEBRUIK VOOR VERKIEZINGDOELEINDEN VAN DE KIEZERSLIJSTEN OF PERSONENLIJSTEN UIT HET BEVOLKINGSREGISTER

Kiezerslijsten

Politieke partijen en kandidaten kunnen de kiezerslijsten in principe gebruiken als een rechtmatige gegevensbron voor politieke propaganda ten einde naar de kiezersgunst te kunnen dingen.

De gemeentebesturen zijn, op basis van het Kieswetboek en gelijkaardige bepalingen in andere kieswetgevingen, namelijk verplicht exemplaren of afschriften van de lijsten van kiezers af te geven, zodra deze zijn opgemaakt met het oog op een verkiezing, aan iedereen die:

- de exemplaren en afschriften aangetekend aanvraagt aan de burgemeester;
- er zich schriftelijk toe verbindt een kandidatenlijst voor de verkiezing neer te leggen;
- als kandidaat voorkomt op een voordracht die is ingediend voor de desbetreffende verkiezing.

Voor zover ze bestemd zijn voor de politieke partijen, kunnen de kiezerslijsten, of afschriften ervan slechts worden afgegeven aan de personen die in naam van de partijen optreden.

Indien de politieke partij die om kiezerslijsten verzocht heeft geen kandidatenlijst voordraagt, kan zij van de kiezerslijst geen gebruik maken, ook niet voor verkiezingsdoeleinden.

Het gemeentebestuur onderzoekt op het ogenblik van de afgifte of de belanghebbende is voorgedragen als verkiezingskandidaat.

Indien de aanvrager later van de kandidatenlijst wordt geschrapt, mag hij van de kiezerslijst geen gebruik meer maken, ook niet voor verkiezingsdoeleinden.

De personen die exemplaren of afschriften van de kiezerslijst hebben ontvangen, mogen ze op hun beurt niet mededelen aan derden. Deze exemplaren of afschriften kunnen bovendien enkel gebruikt worden voor verkiezingsdoeleinden.

De personen die handelen in naam van een politieke partij en de kandidaten moeten in een schriftelijke en ondertekende verklaring bevestigen dat:

- ze kennis hebben genomen van de verbodsbepalingen uit de wet;
- ze er zich toe verbinden om de wet na te leven;
- ongeacht de vorm waarin de exemplaren of afschriften van de kiezerslijst worden afgegeven.

Ze kunnen dat bevestigen:

- in de brief aan de burgemeester om exemplaren of afschriften van de kiezerslijst te bekomen;
- uiterlijk bij de ontvangst van de exemplaren of afschriften van de kiezerslijst.

De afschriften van de kiezerslijst kunnen afgegeven worden op papier of op een elektronische drager. Gemeenten mogen bovenvermelde exemplaren of afschriften van de lijst van kiezers ook afleveren op magnetische drager (magneetband, diskette, cassette, cd-rom, ...) of in de vorm van een microfilm. Dit staat beschreven in de omzendbrief van 7 juli 2000 *betreffende de afgifte van de lijsten van kiezers*, en is herbevestigd in de omzendbrief van 21 december 2002 *betreffende de afgifte van de kiezerslijsten en van personenlijsten uit de bevolkingsregisters*. De politieke partij of de kandidaat dient een keuze te maken in welke vorm het afschrift wordt verstrekt.

In Vlaanderen worden door de gemeenten evenwel geen papieren versies meer afgeleverd van de kiezerslijsten. Zij worden alleen nog op digitale wijze ter beschikking gesteld. De gemeente kan verder vrij kiezen op welke manier dat gebeurt. Dat kan bijvoorbeeld met een gegevensdrager gebeuren (een USB-stick) of met een webtoepassing waartoe men toegang krijgt door middel van een code. De verzoeker moet de kiezerslijst bij de burgemeester enkel nog aanvragen op schriftelijke wijze. Daarmee worden ook digitale boodschappen bedoeld, bijvoorbeeld via e-mail. Het moet dus niet langer gaan om een aantekende aanvraag.

Volgens de letter van sommige kieswetten (bv. het (federaal) Kieswetboek, het Brussels Gemeentelijk Kieswetboek, het Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisering) mogen de exemplaren of afschriften van de kiezerslijst gebruikt worden voor verkiezingsdoeleinden, inbegrepen "*buiten de periode die tussen de datum van de afgifte van de lijst en de datum van de verkiezing valt*", wat dus kennelijk impliceert dat zij die deze lijsten rechtmatig hebben ontvangen vóór de verkiezingen, ook na die verkiezingen daarvan nog gebruik kunnen en mogen maken, weliswaar enkel voor verkiezingsdoeleinden.

Andere kieswetgeving, zoals het Vlaams Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, is daarentegen strenger op dat vlak. Aanvankelijk stelde dit Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet nog dat "*De exemplaren van de kiezerslijsten die worden afgegeven (...), mogen alleen voor verkiezingsdoeleinden gebruikt worden. De periode die tussen de datum van afgifte van de lijst en de datum van de verkiezing valt, is daarin begrepen*". Ook deze passage deed destijds dus vermoeden dat de politieke partijen en de individuele kandidaten de kiezerslijsten niet alleen konden gebruiken tussen de datum van afgifte van de lijst en de datum van de verkiezing, maar eventueel ook (kort) na de verkiezingen. Maar met de inwerkingtreding van het Decreet van 30 juni 2017 *houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005, het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25*

mei 2012 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, is nu duidelijk voorzien in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 dat "De personen die een kiezerslijst ter beschikking hebben, mogen die lijst alleen voor verkiezingsdoeleinden gebruiken en alleen in de periode die valt tussen de datum van de terbeschikkingstelling van de lijst en de datum van de verkiezing". De Vlaamse kieswetgeving verbiedt derhalve dat een kiezerslijst nog verder zou worden gebruikt na de verkiezingen, zelfs niet voor verkiezingsdoeleinden. Het gebruik ervan is dus expliciet beperkt tot de periode van de terbeschikkingstelling van de lijst en de verkiezingsdatum.

Personenlijsten uit het bevolkingsregister

Artikel 6 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 *betreffende het verkrijgen van informatie uit de bevolkingsregisters en uit het vreemdelingenregister* gaat uit van het principe van de niet-verstrekking aan derden van lijsten van personen die in de registers ingeschreven zijn.

Artikel 7, eerste lid, van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 voorziet in afwijkingen van het principe van niet-verstrekking van de personenlijsten aan derden, waaronder een afwijking voor politieke partijen. Deze kunnen derhalve de personenlijsten uit het bevolkingsregister in principe gebruiken als een rechtmatige gegevensbron voor politieke propaganda ten einde naar de kiezersgunst te kunnen dingen.

Artikel 7, eerste lid, c), van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 schrijft dus eigenlijk een bepaling voor die parallel is met die van de kieswetgeving wat de afgifte betreft van exemplaren of afschriften van de kiezerslijst, en welke dus de afgifte impliceert van lijsten van personen die in het bevolkingsregister ingeschreven zijn.

Ingevolge dit koninklijk besluit van 16 juli 1992 mogen dus personenlijsten uit het bevolkingsregister worden verstrekt aan de politieke partijen. Dit kan enkel op schriftelijke aanvraag en met vermelding van het gebruik waarvoor ze gevraagd worden.

De gegevens mogen enkel gebruikt worden voor verkiezingsdoeleinden:

- tijdens de zes maanden die voorafgaan aan de datum van een gewone verkiezing;
- tijdens de veertig dagen die voorafgaan aan de datum van een buitengewone verkiezing.

Deze lijsten hebben slechts betrekking op de personen die de kiesvoorwaarden vervullen op de datum van de aanvraag en bevatten slechts de informatie die opgenomen is op de kiezerslijst, namelijk: naam, voornamen, geboortedatum en volledig adres.

De lijsten mogen slechts verstrekt worden in de mate dat het doel, dat in de aanvraag vermeld is, overeenstemt met hetgeen de aanvrager nastreeft. Degene voor wie de lijst bestemd is, mag ze zelf niet verstrekken aan derden of ze gebruiken voor andere doeleinden dan die vermeld in de aanvraag.

Deze bepaling stelt de politieke partijen in staat hun verkiezingspropaganda te doen.

Op basis van artikel 7, eerste lid, c) van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 moet voor iedere aanvrager van lijsten een getuigschrift van de betrokken politieke formatie geëist worden. Uit dat getuigschrift moet blijken dat de formatie kandidaten zal voordragen in de kiesomschrijving waarin de gemeente zich bevindt.

De verantwoordingsstukken die geleverd worden door de in artikel 7 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 bedoelde aanvragers, worden gedurende drie jaar bewaard.

Bij de afgifte van de lijst moet degene voor wie die lijst bestemd is, ervan verwittigd worden dat hij ze zelf niet mag verstrekken aan derden of ze gebruiken voor andere doeleinden dan die vermeld in de aanvraag.

In het koninklijk besluit van 16 juli 1992 is niet voorzien dat personenlijsten uit het bevolkingsregister verder mogen worden gebruikt na de verkiezingsdatum. Dat verdere gebruik is dan ook niet toegelaten.

De personenlijsten uit de bevolkingsregisters kunnen afgegeven worden op papier of op een elektronische drager. Het is voor de gemeenten mogelijk om personenlijsten uit de bevolkingsregisters ook op magnetische drager (magneetband, diskette, cassette, cd-rom) of in de vorm van een microfilm af te leveren.

IV. CONCRETISERING VAN EEN AANTAL RECHTEN EN Plichten UIT DE AVG WANNEER KIEZERSLIJSTEN OF PERSONENLIJSTEN UIT HET BEVOLKINGSREGISTER GEBRUIKT WORDEN VOOR VERKIEZINGSDOELEINDEN

Finaliteit

Kiezerslijsten

In toepassing van het finaliteitsprincipe mogen de kiezerslijsten enkel aangewend worden voor verkiezingsdoeleinden. Dat wordt ook uitdrukkelijk zo aangegeven door de kieswetgeving. Elk ander gebruik (commercieel gebruik bijvoorbeeld) is verboden.

Toepassing van het finaliteitsprincipe op de kiezerslijsten leidt er tevens toe dat, gezien de kiezerslijsten worden verkregen voor een specifieke verkiezing, de kiezerslijsten alleen gebruikt mogen worden in het kader van die specifieke verkiezing.

Afhankelijk van de toepasselijke kieswetgeving mogen de ter beschikking gestelde kiezerslijsten al dan niet ook gebruikt worden na de datum van de verkiezing waarvoor ze werden verkregen. Op grond van de Vlaamse kieswetgeving is enkel een gebruik tot op de verkiezingsdag toegelaten. Andere kieswetgeving laat ook gebruik toe "*buiten de periode die tussen de datum van de afgifte van de lijst en de datum van de verkiezing valt*". Aangezien het hier gaat over een verder gebruik van persoonsgegevens, met name na de verkiezingen waarvoor ze werden verkregen, kan enkel een interpretatie voorgestaan worden van deze passage die het meest beantwoordt aan de AVG. De AVG blijft immers onverminderd van toepassing. Deze passage moet daarom mede in het licht van het finaliteitsprincipe worden beoordeeld. De betekenis van deze passage luidt aldus dat na afloop van de specifieke verkiezing waarvoor de kiezerslijsten werden verkregen, de gegevens ervan weliswaar nog gebruikt mogen worden na de stembusslag, maar enkel in het kader van de afgelopen verkiezing. Dat kan bijvoorbeeld zijn om het kiezerskorps persoonlijk te bedanken, hen te berichten over het verkiezingsresultaat, om reflecties te maken op de afgelopen verkiezingen,....

Hoe verder men echter verwijderd is van de afgelopen verkiezing waarvoor de kiezerslijsten werden verkregen, hoe meer het verdere gebruik afwijkt van het finaliteitsprincipe (bv. gebruik ervan op het einde van de legislatuur).

Indien de kiezerslijsten na de verkiezingen worden gebruikt in de aanloop van een andere (nieuwe) verkiezing wordt het finaliteitsprincipe geschonden. De kiezerslijsten worden dan immers gebruikt voor een andere (nieuwe) verkiezing dan de verkiezing waarvoor ze werden verkregen.

Personenlijsten uit het bevolkingsregister

In toepassing van het finaliteitsprincipe mogen de personenlijsten uit het bevolkingsregister enkel aangewend worden voor verkiezingsdoeleinden, zoals ook uitdrukkelijk bepaald wordt door het koninklijk besluit van 16 juli 1992. Elk ander gebruik (commercieel gebruik bijvoorbeeld) is verboden.

Bij stilzwijgen van het koninklijk besluit mogen de bevolkingsgegevens niet meer na de verkiezingen worden gebruikt, zelfs niet voor verkiezingsdoeleinden.

Rechtmatigheid

Volgens de kieswetgeving, en de wetgeving op de bevolkingsregisters, mogen politieke partijen of kandidaten dus gepersonaliseerde verkiezingspropaganda voeren. Dat mag wel enkel tijdens de periode die daarvoor wettelijk is voorzien, en aan de hand van persoonsgegevens uit de kiezerslijsten en de personenlijsten uit het bevolkingsregister. De verwerkingen met dit doel moeten dan ook beschouwd

worden als een wettelijk recht voor de rechtmatige ontvangers van deze lijsten. Hier is dus sprake van gerechtvaardigde belangen in hoofde van de verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 6 (1) f van de AVG.

De verwerking van zogenaamde "gevoelige gegevens" is daarentegen verboden, ook als ze kan steunen op artikel 6 (1) f van de AVG.

Er is bijvoorbeeld sprake van het verwerken van zogenaamde gevoelige persoonsgegevens wanneer politieke partijen en kandidaten zoekprogramma's zouden toepassen op elektronische kiezerslijsten of personenlijsten uit het bevolkingsregister, hen bezorgd in de aanloop van een bepaalde verkiezing, en dit met het oog op het identificeren van leden van een bepaalde immigrantengemeenschap om hen gepersonaliseerde verkiezingspropaganda toe te sturen. Persoonsgegevens waaruit de raciale of etnische afkomst blijken worden immers als gevoelige gegevens beschouwd.

Dergelijke verwerking is dus verboden, tenzij de verwerkingsverantwoordelijke beschikt over de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen.

Kwaliteit

De bedoelde lijsten hebben slechts betrekking op de personen die de kiesvoorwaarden vervullen op de datum van de aanvraag en bevatten slechts de volgende informatie: de naam, de voornaam, de geboortedatum, het geslacht en het adres. Voor bepaalde verkiezingen komt daar nog de (buitenlandse) nationaliteit van de kiezer bij.

Aangezien het gebruik van gegevens van personenlijsten uit het bevolkingsregister na verkiezingen niet is voorzien, moeten ze worden vernietigd na afloop van de specifieke verkiezing waarvoor ze werden verkregen.

Het gebruik van gegevens uit de kiezerslijsten na verkiezingen is, afhankelijk van de toepasselijke kieswetgeving, eventueel nog mogelijk. Indien dit niet het geval is moeten ze worden vernietigd na afloop van de specifieke verkiezing waarvoor ze werden verkregen. Indien dit wel het geval is, moeten de kiezerslijsten worden vernietigd na het gebruik ervan in het kader van de afgeronde verkiezing waarvoor ze werden verkregen.

Hoe verder men daarbij verwijderd is van de afgelopen verkiezing waarvoor de kiezerslijsten werden verkregen, hoe groter de kans ook dat de politieke partijen of de kandidaten onjuiste persoonsgegevens zullen verwerken (kiezers verhuizen, overlijden, worden uit het kiesrecht ontzet,...), hetgeen wordt verboden door de AVG.

Uitbesteding

De persoon voor wie de kiezerslijsten of personenlijsten uit het bevolkingsregister bestemd zijn, mag ze zelf niet verstrekken aan derden. Het is echter wel mogelijk om bedoelde lijsten door te geven aan een verwerker met het oog op een politieke mailing, omdat een dergelijke onderaannemer geen derde is.

Onder "derde" in de AVG wordt immers verstaan: "*een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan, niet zijnde de betrokkene, noch de verwerkingsverantwoordelijke, noch de verwerker, noch de personen die onder rechtstreeks gezag van de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker gemachtigd zijn om de persoonsgegevens te verwerken*".

Veiligheid

Politieke partijen of hun kandidaten moeten er over waken dat enkel zichzelf en hun medewerkers die rechtstreeks betrokken zijn bij de administratieve voorbereiding en uitvoering van de verkiezingspubliciteit toegang hebben tot de kiezerslijsten of de personenlijsten uit het bevolkingsregister.

Recht op informatie

De kiezer dient informatie te ontvangen van de politieke partijen en de kandidaten die hem op basis van gegevens uit kiezerslijsten of personenlijsten uit het bevolkingsregister aanschrijven in de aanloop naar de verkiezingen. De kiezer moet, conform artikel 14 van de AVG:

- weten wie hem aanschrijft (naam en adres van de verwerkingsverantwoordelijke);
- voor welk doeleinde (verkiezingsdoeleinden);
- de oorsprong van zijn gegevens kennen (kiezerslijsten of personenlijsten uit het bevolkingsregister).

Gelet op het doeleinde van de verwerking (direct marketing), moet de betrokkene er tevens op gewezen worden dat hij bezwaar kan maken tegen het gebruik van zijn gegevens voor zulk doeleinde. Dat recht moet uitdrukkelijk, op duidelijke wijze en gescheiden van overige informatie, onder de aandacht van de betrokkene worden gebracht en uiterlijk op het moment van het eerste contact met de betrokkene.

Recht op bezwaar

Indien politieke partijen of kandidaten voldoen aan de voorwaarden uit de kieswetgeving of de wetgeving op de bevolkingsregisters om een kiezerslijst of personenlijst uit het bevolkingsregister te verkrijgen, dan impliceert de bedoelde wetgeving dus de wettelijke verplichting tot afgifte van deze lijsten. De aanvragers van dergelijke lijsten kunnen zich dan inderdaad beroepen op een bepaling uit de kieswetgeving of de wetgeving op de bevolkingsregisters om die lijsten te kunnen claimen en te gebruiken voor het enige doel waartoe ze zijn bestemd, nl. verkiezingsdoeleinden.

Het recht van bezwaar uit de AVG is immers niet van toepassing als de rechtmatigheid van de verstrekking van de persoonsgegevens aan bedoelde aanvragers steunt op de in artikel 6 (1) c bedoelde reden. In casu is de verstrekking aan en het gebruik van de persoonsgegevens door bedoelde aanvragers voor verkiezingsdoeleinden uitdrukkelijk voorgeschreven door de kieswetgeving of de wetgeving op de bevolkingsregisters.

Een kiezer kan zich derhalve niet voorafgaandelijk verzetten tegen dergelijk gebruik om bij voorbaat gespaard te blijven van gericht verkiezingsdrukwerk tijdens de kiescampagne.

Hoewel politieke partijen of kandidaten de aldus verkregen persoonsgegevens uit die lijsten rechtmatig mogen gebruiken in hun eerste boodschap met verkiezingspropaganda, dient de bestemming ervan wel nadien bezwaar te kunnen maken tegen dergelijk gebruik bij elke volgende boodschap.

Politieke partijen en kandidaten die op basis van gegevens uit de verkregen lijsten burgers aanschrijven in de aanloop van de verkiezingen dienen derhalve de wens van burgers die nadien bezwaar maken tegen dergelijk gebruik van hun gegevens te honoreren. Deze bepaling zal voornamelijk van belang zijn wat betreft de kiezerslijsten, aangezien deze, afhankelijk van de toepasselijke kieswetgeving, en in tegenstelling tot de personenlijsten uit het bevolkingsregister, eventueel ook nog na de verkiezingen nog gebruikt kunnen worden.

Dit betekent dat zij na hun bezwaar niet nogmaals mogen worden aangeschreven in de aanloop van de verkiezingen of eventueel na de verkiezingen voor zover dit laatste is voorzien in de toepasselijke kieswetgeving.

Ook het specifieke artikel 11 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 over "niet-mededeelbaar adres" is hier niet van toepassing.

Artikel 11 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 regelt namelijk de procedure volgens welke een persoon aan het gemeentebestuur van de gemeente van zijn verblijfplaats kan vragen dat zijn adres niet aan derden verstrekt wordt. Dit dient te gebeuren door middel van een schriftelijke en gemotiveerde aanvraag gericht aan het college van burgemeester en schepenen. Het college doet uitspraak over deze aanvraag en de aanvrager wordt schriftelijk in kennis gesteld van de beslissing. In het geval van

goedkeuring van de aanvraag, betekent dit dat het adres van de aanvrager slechts voor een periode van 6 maanden niet aan derden wordt verstrekt.

Hoewel de vermelding "adres niet mededeelbaar" in het bevolkingsregister geen invloed heeft in het geval de derde die om het adres vraagt zich kan beroepen op een wettelijke bepaling (in casu een politieke partij die kan beroepen op artikel 7, eerste lid, c) van het koninklijk besluit van 16 juli 1992), dient de gemeente volgens de algemene onderrichtingen betreffende het houden van de bevolkingsregisters van de FOD Binnenlandse Zaken bij mededeling aan instanties die zich kunnen beroepen op een wettelijke bepaling uitdrukkelijk te vermelden dat de betrokken persoon nochtans had gevraagd om dit adres niet mede te delen. Op deze manier wordt de aandacht van de betrokken instantie gevestigd op het discrete karakter van het medegedeelde adres. In het licht van deze onderrichtingen zou het eventueel denkbaar kunnen zijn dat het gemeentebestuur aan de afnemers van de lijsten zou vermelden dat betrokkene uitdrukkelijk heeft gevraagd geen gepersonaliseerd verkiezingsdrukwerk te ontvangen op zijn adres. Indien de afnemers deze kennisgeving vervolgens effectief ter harte nemen, zou de betrokkene mogelijks a priori gespaard kunnen blijven van gepersonaliseerd verkiezingsdrukwerk op zijn adres tijdens de electorale campagne.

V. GEBUIK VAN ELEKTRONISCHE COMMUNICATIEMIDDELEN DOOR POLITIEKE PARTIJEN EN KANDIDATEN

Gelet op de technologische evolutie staan de politieke actoren bloot aan de verleiding eenvoudige contactmogelijkheden te hanteren om kiezers te bereiken tijdens hun campagne, zoals het sturen van sms-berichten of elektronische post.

Volgens het Wetboek van Economisch Recht geldt een principieel verbod op het gebruik van elektronische post voor reclame zonder de voorafgaande, vrije, specifieke en geïnformeerde toestemming van de geadresseerde van de boodschappen. Er gelden krachtens het koninklijk besluit van 4 april 2003 *tot reglementering van het verzenden van reclame per elektronische post* wel bepaalde vrijstellingen op dit verbod.

Berichten verstuurd door politieke partijen of kandidaten voor electorale doeleinden zijn, strikt gezien, geen reclame in de zin van het Wetboek van Economisch Recht en zijn derhalve ook niet onderworpen aan het principe van de voorafgaande toestemming waarin dit wetboek voorziet of kunnen evenmin genieten van de eventuele uitzonderingen op het principieel verbod van gebruik van elektronische post voor reclame zonder toestemming van de bestemming waarin voornoemd koninklijk besluit voorziet.

Onder direct marketing valt echter niet alleen de verzending van een reclameboodschap. Ook electorale publiciteit valt bv. onder het brede begrip direct marketing.

Hoewel de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van direct marketing in beginsel kan worden beschouwd als uitgevoerd met het oog op een gerechtvaardigd belang, betekent dit niet dat dergelijke verwerking steeds op deze grond kan plaatsvinden, ongeacht de aangewende communicatietechniek.

De onder artikel 6 (1) f AVG bedoelde voorwaarde, namelijk het voorhanden zijn van prevalerende dwingende gerechtvaardigde gronden voor de verwerking in hoofde van politieke partijen of kandidaten, wordt geacht niet te zijn vervuld bij het toesturen van gepersonaliseerde boodschappen per e-mail of sms-bericht omdat er geen evenwicht bestaat tussen de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke om persoonsgegevens ten behoeve van direct marketing te verwerken en dat van de betrokken persoon om niet te worden gestoord.

Het versturen van elektronische berichten op de terminals (telefoon, pc) van de betrokkene is immers bijzonder indringend, waardoor de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene in beginsel zwaarder doorwegen dan de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke. Het versturen van elektronische berichten kan dus enkel gebeuren als de betrokkene zijn voorafgaande toestemming ("opt-in") geeft voor de verwerking van zijn

persoonsgegevens (artikel 6 (1) a en 7 van de AVG). Het is inderdaad gerechtvaardigd dat de kiezer eerst voorafgaandelijk zijn toestemming moet geven alvorens dergelijke communicatie voor direct marketing tot hem kan worden gericht.

Naar analogie met de uitzondering op het verbod van gebruik van elektronische post voor reclame zonder toestemming van de bestemming waarin het koninklijk besluit van 4 april 2003 onder bepaalde voorwaarden voorziet binnen de context van een bestaande klantrelatie, zou men eveneens kunnen argumenteren dat indien er een voorafgaande relatie bestaat tussen de politieke partij en de kiesgerechtigde burger, tijdens dewelke deze laatste zijn elektronische gegevens rechtstreeks zou meegedeeld hebben aan een politieke partij of voorgedragen kandidaat, het redelijk is toe te staan dat de elektronische gegevens worden gebruikt voor het aanbieden van politieke propaganda in het kader van de verkiezingen. Denk bv. aan een burger die lid of sympathisant is van een bepaalde politieke partij. In dat geval dient het betrokken lid of sympathisant duidelijk en onderscheiden te worden geïnformeerd over het mogelijke gebruik van zijn elektronische coördinaten voor direct marketing en de gelegenheid te krijgen tegen dergelijk gebruik bezwaar te maken bij het verzamelen van die coördinaten. Die gelegenheid moet, ingeval het betrokken lid of sympathisant in eerste instantie geen bezwaar heeft gemaakt, bij elk volgend direct marketing bericht opnieuw aangeboden worden.

De verwerking van persoonsgegevens voor andere doeleinden dan die waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld, is op grond van de AVG enkel toegestaan indien de verwerking verenigbaar is met de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld. In concreto houdt dit in dat bij de beoordeling van het al dan niet geoorloofd karakter van de beoogde direct marketingactiviteit dient te worden nagegaan of deze verdere verwerking al dan niet verenigbaar is met het oorspronkelijke doeleinde waarvoor de gegevens werden ingezameld, hetgeen een precieze bepaling van het initiële doeleinde vooronderstelt. Er is sprake van onverenigbaarheid van de verdere verwerking – die direct marketing tot doel heeft – met de initiële gegevensverwerking indien politieke partijen of kandidaten zich wenden tot een openbare bron (bv. blogs en discussiefora op het internet, online-telefoongidsen,...) en op die wijze elektronische contactgegevens verzamelen die zij op hun beurt gebruiken voor electorale doeleinden. De verzameling van e-mailadressen en het gebruik ervan voor "one to one" marketingdoeleinden buiten het medeweten van het individu om, vormt een voorbeeld van gebruik van persoonsgegevens welke indruist tegen de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van het individu. Dergelijke verzameling zou slechts mogen geschieden indien de betrokkene zijn voorafgaande toestemming heeft verleend tot de verwerking van zijn persoonsgegevens met dit doel of indien dat voorzien is in wetgeving.

De AVG voorziet inderdaad wanneer de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven of wanneer de verwerking gebaseerd is op een wettelijke bepaling die in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel vormt voor met name het waarborgen van belangrijke doelstellingen van algemeen belang, de verwerkingsverantwoordelijke de mogelijkheid moet hebben de persoonsgegevens verder te verwerken, ongeacht of dat verenigbaar is met de aanvankelijke doeleinden of niet. In dat geval dient er wel voor te worden gezorgd dat de in de AVG vervatte beginselen worden toegepast en dat de betrokkene met name wordt geïnformeerd over dergelijke andere doeleinden en over zijn rechten, waaronder het recht om bezwaar te maken.